

19. Shchurko, M. (2019) Instrumenty adaptivnoho navchannia [Adaptive learning tools]. URL: <https://ceit-blog.ucu.edu.ua/ed-tech/adaptivni-instrumenty-navchannya-v-cms-ucu/>. [in Ukrainian].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

МАЗУРОК Тетяна Леонідівна – доктор технічних наук, професор, завідувачка кафедри прикладної математики та інформатики Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського
Наукові інтереси: адаптивні технології управління навчанням

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

MAZUROK Tetiana Leonidivna – doctor of technical sciences, professor, Head of the department of applied mathematics and informatics of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky

Scientific interests: adaptive technologies teaching control

Стаття надійшла до редакції 28.07.2023 р.

УДК 378.091.26:159.9.018.2]:004.031.4

DOI: 10.36550/2415-7988-2023-1-210-33-38

МІСР Тетяна Іванівна –

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри початкової освіти Факультету педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2874-2925>

e-mail: t.miyer@kubg.edu.ua

**ТЕХНОЛОГІЯ «МАТРИЧНА ІНТЕГРАЦІЯ САМОКОНТРОЛЮ ТА САМООЦІНКИ (МІСС)»:
 ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ РЕАЛІЗАЦІЇ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

У статті розглянуто самоконтроль та самооцінку як актуальні для сучасності феномени, з огляду на їх поліфункціональність, реалізованість у процесі навчання, професійній діяльності, повсякденному житті. Значний інтерес учених до розкриття сутності феноменів «самоконтроль» та «самооцінка», висвітлення особливостей їх формування та практичного застосування слугували передумовою виявлення автором статті доцільності їх інтегрування, встановлення притаманної феноменам смислової варіативності, яка передається ідентичними термінами-контекстами (процес, сформована здатність, психічне особистісне утворення). Технологія «Матрична інтеграція самоконтролю та самооцінки (МІСС)» базується на поєднанні самооцінки та самоконтролю як взаємодоповнюваних процесів; сприяє формуванню та розвитку інтегральної здатності, що лежить в основі цих процесів, а також удосконаленню підструктури особистості, якою забезпечується дієвість цих та інших процесів. Реалізацією технології «МІСС» передбачено використання розробленої базової таблиці. Для використання таблиці під час викладання тієї чи іншої навчальної дисципліни викладач заповнює її колонки, використовуючи інформацію, по-перше, з плану підготовки здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою навчання студентів; по-друге, з робочої програми навчальної дисципліни, під час викладання якої планується використовувати цю технологію. Тобто студент отримує упорядковану інформацію про види навчальних занять, їх кількість, види діяльності, оцінювання кожного виду діяльності, максимальну кількість балів за семестр. Ця інформація надається студенту для подальшого самоконтролю та самооцінювання. Технологією «МІСС» передбачено, що на початку навчання з навчальної дисципліни кожен без виключення студент умовно отримує максимальну кількість балів, яку можна отримати за семестр під час вивчення навчальної дисципліни. Залежної від результатів подальшого навчання студент залишає собі всі бали (у разі ефективного навчання) або повертає невикористані бали (у разі неефективного навчання), або виявляє бажання покращити свої результати та повертає невикористані бали назад. Практичний аспект реалізації технології «МІСС» експериментально перевірено в процесі викладання різних навчальних дисциплін. Також узагальнено дані про значний потенціал для системного залучення здобувачів освіти до здійснення самоконтролю та самооцінювання.

Ключові слова: технологія, самоконтроль, самооцінка, практика впровадження, заклад вищої освіти, навчання.

MIYER Tetiana Ivanivna –

doctor of pedagogical sciences, professor, professor of the Department of Primary Education, Faculty of Pedagogical Education at

Borys Grinchenko Kyiv University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2874-2925>

e-mail: t.miyer@kubg.edu.ua

**TECHNOLOGY «MATRIX INTEGRATION OF SELF-CONTROL AND SELF-ASSESSMENT (MISS)»:
 A PRACTICAL ASPECT OF IMPLEMENTATION DURING THE STUDY OF AN EDUCATIONAL DISCIPLINE**

The article examines self-control and self-assessment as phenomena that are relevant for modern times, given their multifunctionality, implementation in the process of learning, professional activity, and everyday life. The significant interest of scientists in revealing the essence of these phenomena, highlighting the peculiarities of their formation and practical application

served as a prerequisite for the author of the article to identify the expediency of their integration. As well as the establishment of semantic variability inherent in phenomena, which is conveyed by identical terms-contexts (process, formed ability, mental personal formation). The technology "Matrix integration of self-control and self-evaluation (MISS)" is based on the combination of self-evaluation and self-control as complementary processes; contributes to the formation and development of the integral ability underlying these processes, as well as to the improvement of the personality substructure, which ensures the effectiveness of these and other processes.

A basic table was developed for the practical implementation of the "MISS" technology. When filling it out, the information provided in the training plan for higher education applicants according to the educational and professional program, according to which the students are studying, is used. Information recorded in the work program of the educational discipline, during the teaching of which it is planned to use this technology, is also used. A table with filled-in information about the types of classes, their number, types of activities, evaluation of each type of activity, the maximum number of points per semester is provided to the student for further self-monitoring and self-evaluation. At the beginning of studies in an academic discipline, students conditionally receive the maximum number of points that can be obtained per semester during the study of an academic discipline. The MISS technology provides that, depending on the student's learning results, he keeps all the points for himself (in the case of effective learning) or returns unused points (in the case of ineffective learning), or shows a desire to improve his results and returns the unused points back, i.e. to himself. The practical aspect of implementing the "MISS" technology has been experimentally verified in the process of teaching various educational disciplines. Data on the significant potential for systematic involvement of education seekers in self-monitoring and self-assessment are also summarized.

Key words: technology, self-control, self-assessment, implementation practice, higher education institution, training

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми.

Оцінка та контроль відіграють в життєдіяльності людини надзвичайну важливу роль, яка не обмежується орієнтаційною та спонукальною функцією. Керовано оцінюючи явища, об'єкти, події, вчинки, що відбулися чи відбуваються, здобувач освіти набуває досвід для подальшого самоконтролю та самооцінювання. Цим досвідом він послуговується під час наступних діянь, поведінкових вчинків, реакцій, дій.

Під час навчання контроль та оцінювання навчальних досягнень постає як процес, що слугує: виявленню й вимірюванню результатів навчальної діяльності здобувачів освіти; реалізованості мотиваційної, діагностичної, прогностичної, розвивальної, виховної, коригувальної, навчально-перевірочної функцій.

Аналізуючи контроль у контексті сучасних трансформаційних змін в освіті, О. Онопрієнко [5] зазначає, що він спрямовується на визначення ефективних способів прогресування здобувачів освіти у навчанні, мотивування їх на здобуття максимально можливих результатів, передбачення залучення їх до навчання у ранзі активних учасників, які ефективно застосовують рефлексивні уміння, самоконтроль та самооцінювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За С. Тищенко [2], самоконтроль слід розглядати як невід'ємний регулятивний компонент будь-якої цілеспрямованої діяльності. Коригуючи результати своєї діяльності, людина контролює і оцінює саму себе, свої психічні процеси як засоби досягнення мети.

Самооцінка науково обґрунтовується як невідмінна передумова успішного здійснення самоконтролю. У праці Ж. Гордєєвої [2] йдеться про такі параметри самооцінки, як: 1) рівні самооцінки (високий, середній, низький); 2) співвідношення з реальною успішністю

(адекватна й неадекватна (завищена, занижена); 3) особливості побудови (конфліктна, безконфліктна); 4) час актуалізації (прогностична, актуальна, ретроспективна).

Практичний аспект здійснення самоконтролю розглянуто у наукових працях Ю. Матвієнко [3], Л. Дибкової [1]. Зокрема Ю. Матвієнко [3] вбачає завдання вищої школи в розвитку в студентів умінь самостійно керувати навчальною діяльністю, контролювати та оцінювати її результати, ефективно управляти процесом оволодіння знаннями, контролювати результати своєї майбутньої професійної діяльності. Л. Дибкова [1], зосереджує увагу на іншому аспекті проблеми, а саме: на підвищенні суб'єктної позиції студентів під час процесів оцінювання та самооцінювання навчальних результатів.

Мета статті. Узагальнити дані про терміни, якими задаються контексти визначення феноменів «самоконтроль» та «самооцінка»; розкрити сутність технології «Матрична інтеграція самоконтролю та самооцінки (MISS)» на прикладі вивчення навчальної дисципліни у закладі вищої педагогічної освіти.

Методи дослідження. У роботі використаний комплекс методів: загальнонаукових (аналіз, синтез, порівняння, систематизація, узагальнення) та емпіричних (формульовальний та констатувальний етапи педагогічного експерименту, спостереження, бесіди, анкетування).

Виклад основного матеріалу дослідження. На основі аналізу наукових джерел можна констатувати, що сутнісному змісту феномену «самоконтроль» притаманна смислова варіативність, яку відображають такі терміни-контексти: 1) *процес* (перевірка суб'єктом власних дій шляхом зіставлення, аналізу, корекції; реалізується із задіянням вольової сфери та на основі мотивації досягнення результату [6]); 2) *сформована здатність* (інтегративна здатність

аналізувати і оцінювати власну поведінку та діяльність з метою перевірки досягнутих результатів та приведення їх у відповідність із поставленими цілями, суспільно-значущими нормами, правилами, еталонами, а також суб'єктивними вимогами та уявленнями [2]); 3) **психічне особистісне утворення** (підструктура особистості, яка супроводжує хід досягнення суб'єктивної мети, результати власних дій, самоактуалізацію і самореалізацію [4]).

Також встановлено, що зазначена вище смислова варіативність властива й феномену «самооцінка», тобто його смисл формується аналогічними термінами-контекстами, як-от: 1) **процес** (оцінювання суб'єктом самого себе, своїх можливостей, досягнень, поведінки порівняно із заданим зразком, вимогами, досягненнями інших [6]); 2) **сформована здатність** (інтегральна здатність (самоконтрольованість) свідомо й самостійно здійснювати контроль власних дій (самоконтролювання), спрямованих на виявлення та корекцію помилок навчальної діяльності, покращення її результатів з метою досягнення навчальних цілей [3]); 3) **психічне особистісне утворення** (підструктура особистості, яка дозволяє з позиції власного розуміння смислу

критично оцінити свої дії, вчинки, ставлення, емоційний стан тощо [4]; психічне особистісне утворення, яке дає людині можливість оцінити фізичний і психічний стан, свої можливості, спрямованість, активність, суспільну значущість, свої відносини із зовнішнім світом та іншими людьми [2]).

Розроблення технології «Матрична інтеграція самоконтролю та самооцінки (МІСС)» слугувало: 1) поєднанню самооцінки та самоконтролю як взаємодоповнюваних процесів; 2) формуванню та розвитку інтегральної здатності, що лежить в основі цих процесів; 3) удосконаленню підструктури особистості, якою забезпечується реалізованість цих процесів.

Експериментальне впровадження технології здійснювалося під час вивчення різних навчальних дисциплін, у тому числі й дисципліни «Організація та управління в початковій школі: розвиток персоналу». Для практичної реалізації технології «МІСС» під час викладання зазначеної вище навчальної дисципліни було заповнено таблицю 1 з використанням відомостей, які наведено у навчальному плані підготовки здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою та у робочій програмі навчальної дисципліни.

Таблиця 1

Базове табличне представлення технології «Матрична інтеграція самоконтролю та самооцінки (МІСС)»

Види занять	Кількість балів за відвідування занять	Фактич. відвідування	Невикористані бали	Кількість балів за роботу на семінарі	Фактич. оцінювання	Невикористані бали	Покращення	Кількість балів за самостійну роботу	Фактич. оцінювання	Невикористані бали	Покращення	Кількість балів за самостійну роботу	Фактич. оцінювання	Невикористані бали	Покращення
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
...															
Всього															
З максимальних ___ балів за семестр використано ___ балів															

На основі таблиці 1 побудовано таблицю 2, у якій відображено унормований зазначеними вище документами обсяг роботи студента впродовж семестру. У таблиці 2 конкретизовано: види занять (лекція (Л), практичне (Пр), семінарське (С), лабораторне (Л) заняття тощо) та їх кількості (Л₁, Л₂, Л₃ – три лекції; С₁... С₉ – дев'ять семінарських занять; Мк¹, Мк², Мк³ – три модульні контролю); види діяльності (відвідування занять (лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять (у таблиці 2 колонка 2)); робота на практичному (семінарському, лабораторному) занятті (у таблиці 2 колонка 5); виконання завдань для самостійної роботи (у

таблиці 2 колонка 9); виконання модульної роботи (це передостанні рядки таблиці 2). Також у таблиці 2 зазначено максимальну кількість балів за семестр.

На першому занятті з навчальної дисципліни студенти разом із електронною версією таблиці 2 отримують наперед максимальну кількість балів за семестр, яку визначено з дисципліни. Це 237 балів, з них: 12 балів – за відвідування занять, 90 балів – за роботу на семінарських заняттях; 60 балів – за виконання завдань для самостійної роботи; 75 балів – за виконання модульних робіт.

Таблиця 2
Таблиця технології «МІСС» для викладання навчальної дисципліни «Організація та управління в початковій школі: розвиток персоналу» (II семестр)

Види занять	Кількість балів за відвідування занять	Фактич. відвідування	Невикористані бали	Кількість балів за роботу на семінарі	Фактич. оцінювання	Невикористані бали	Покращення	Кількість балів за самостійну роботу	Фактич. оцінювання	Невикористані бали	Покращення	Кількість балів за самостійну роботу	Фактич. оцінювання	Невикористані бали	Покращення
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
	12			90				60				75			
Л1	1							5							
Л2	1							5							
Л3	1							5							
С1	1			10				5							
С2	1			10				5							
С3	1			10				5							
С4	1			10				5							
С5	1			10				5							
С6	1			10				5							
С7	1			10				5							
С8	1			10				5							
С9	1			10				5							
Мк1												25			
Мк2												25			
Мк3												25			
Разом															
3 максимальних 237 балів за семестр використано балів															

У кінці кожного заняття студентам пропонується заповнити електронну версію таблиці, тобто записати в колонці 6 кількість балів, яку студенти отримали на занятті за відповідний вид роботи. Приміром, студент за роботу на семінарському занятті отримав 7 балів із 10 можливих, у цьому випадку 3 бали було не використано, їх потрібно буде відрахувати від 90 балів, тобто від максимальної кількості за роботу на семінарському занятті. Це відображається у таблиці в колонці 7 таким записом: -3 (див. таблицю 3).

Вияв студентом бажання покращити свої результати фіксується у колонці 8 за допомогою умовної позначки «!». Результати покращення – це кількість балів, які студент повертає. Це може бути такий запис: !3. Він тлумачиться так: студент ініціював покращення своїх результатів і повернув собі три бали.

У кінці таблиці 3, у графі «Всього» здійснено обчислення. Наприклад, максимальна

кількість балів за роботу на семінарських заняттях – 90 балів. Було умовно не використано 12 балів (кількість не використаних балів є сумою цифр у колонці 7). Також враховується те, що студентом з власної ініціативи було повернуто 3 бали, що зафіксовано у колонці 8. Отже кількість невикористаних балів зменшується на три і складає 9 балів. Після цього студентові потрібно від максимальної кількості балів за роботу на семінарських заняттях відняти невикористані бали (90–9=81 бал). Аналогічні обчислення здійснюються із числами, які стосуються виконання завдань для самостійної роботи та виконання модульних робіт. Після цього студент додає всі отримані ним бали (за відвідування занять, за роботу на семінарських заняттях, за виконання завдань для самостійної роботи, за виконання модульних робіт). Приклад всіх записів та обчислень, які здійснюють студенти для самоконтролю та самооцінки наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

Приклад заповнення таблиці технології «МІСС» під час вивчення навчальної дисципліни «Організація та управління в початковій школі: розвиток персоналу» (II семестр)

Види занять	Кількість балів за влітання	Фактич. відвідування	Невикористані бали	Кількість балів за роботу на роботу	Фактич. оцінювання	Невикористані бали	Покращення	Кількість балів за самостійну роботу	Фактич. оцінювання	Невикористані бали	Покращення	Кількість балів за самостійну роботу	Фактич. оцінювання	Невикористані бали	Покращення
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
	12			90				60				75			
Л ₁	1		-1					5	3	-2	12				
Л ₂	1	1						5	3	-2	12				
Л ₃	1	1						5	5						
С ₁	1		-1	10	10			5	5						
С ₂	1		-1	10	8	-2		5	4	-1					
С ₃	1	1		10	8	-2		5	3	-2	12				
С ₄	1	1		10	9	-1		5	4	-1					
С ₅	1	1		10	10			5	4	-1					
С ₆	1	1		10	7	-3	13	5	4	-1					
С ₇	1		-1	10	9	-1		5	4	-1					
С ₈	1		-1	10	9	-1		5	4	-1					
С ₉	1	1		10	8	-2		5	4	-1					
Мк ₁												25	21	-4	
Мк ₂												25	18	-7	!7
Мк ₃												25	23	-2	
Всього	12-5=7		-5	90-9=81		-9		60-7=53		-7		75-6=69		-6	
3 максимальних 237 балів за семестр використано 210, повернуто балів – 27															

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Результати педагогічного експерименту дозволяють стверджувати, що технологія «МІСС» має значний потенціал для системного залучення здобувачів освіти до здійснення самоконтролю та самооцінювання. Окрім зазначеного студенти вказали на інші позитивні прояви. Зокрема, у анкетах респонденти зазначили наступне: технологія вмотивувала, бо я розуміла, що якщо я недостатньо працювала на парі, то бали втрачалися (62% випадків); я розуміла, що виконано, а що потрібно ще доробити (58% випадків); контролювати власний прогрес (динаміку) (52% випадків); відслідковувати власний прогрес з навчального предмету (48% випадків); розуміння того, що бал залежить лише від мене (46% випадків); виявити те, що я можу покращити (42% випадків); технологія сприяла самоефективності (36% випадків); корисна форма для осмислення і оцінки своїх навичок, досягнень, цілей (18% випадків); допомагала наглядно бачити скільки пар пройшло (14% випадків); легше сприймався об'єм роботи, який потрібно виконати (8% випадків); зберегти об'єктивність та реалістичний погляд на себе (2% випадків); допомагала навчитися оцінювати себе (1% випадків). Перспективи подальшої роботи полягають у використанні технології «МІСС» в умовах загальноосвітньої школи.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Дибкова Л.М. Теоретико-методичні засади системи оцінювання результатів навчальної діяльності студентів економічних спеціальностей: автореф. ... канд. пед. наук: 13.00.09 – теорія навчання. Київ. 2016. С. 9.
2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. С. 797–800.
3. Матвієнко Ю. О. Формування умінь самоконтролю студентів економічних спеціальностей у процесі психолого-педагогічної підготовки: автореф. ... канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Київ. 2013. С. 7.
4. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка: навчальний посібник. 5-е видання, доповнене і перероблене. Київ, 2007. 656 с.
5. Онопрієнко О. В. Дидактико-методичні засади контролю й оцінювання навчальних досягнень молодших школярів: монографія. Київ: Педагогічна думка. 2020. 400 с.
6. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручник. Київ: Грамота, 2012. 504 с.

REFERENCES

1. Dybkova, L.M. (2016). Teoretyko-metodychni zasady systemy otsiniuvannya rezultativ navchalnoi diialnosti studentiv ekonomichnykh spetsialnoston [Theoretical and methodological principles of the system for evaluating the results of educational activities of students of economic specialties]: avtoref. ... kand. ped. nauk: 13.00.09 – teoriia navchannia. Kyiv. [in Ukrainian].
2. Entsyklopediia osvity (2008) [Encyclopedia of education] / Akad. ped. nauk Ukrainy; hol. red.

V.H. Kremen. Kyiv: Yurinkom Inter, 2008. S. 797–800. [in Ukrainian].

3. Matviienko, Yu.O. (2013). Formuvannia umin samokontroliu studentiv ekonomichnykh spetsialnostei u protsesi psykholoho-pedahohichnoi pidhotovky [Formation of self-control skills of students of economic specialties in the process of psychological and pedagogical training]: avtoref. ... kand. ped. nauk: 13.00.04 – teoriia i metodyka profesiinoi osvity. Kyiv. [in Ukrainian].

4. Moiseiuk, N.Ye. (2007). Pedahohika [Pedagogy]. Navchalnyi posibnyk. 5-e vydannia, dopovnene i pereroblene. Kyiv. 656 s. [in Ukrainian].

5. Onopriienko, O.V. (2020). Dydaktyko-metodychni zasady kontroliu u otsiniuvannia navchalnykh dosiahnen molodshykh shkoliariv [Didactic and methodological principles of control and assessment of educational achievements of junior high school students]. Kyiv: Pedahohichna dumka. 400 s. [in Ukrainian].

6. Savchenko, O.Ya. (2012). Dydaktyka pochatkovoї osvity [Didactics of primary education]. Pidruchnyk. Kyiv: Hramota. 504 s. [in Ukrainian].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

МІСР Тетяна Іванівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри початкової освіти Факультету педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка.

Наукові інтереси: дидактичний інструментарій організації процесу навчання, матрична режисура організації навчальної діяльності, здоров'язбережувальна дидактика.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

MIYER Tetiana Ivanivna – doctor of pedagogical sciences, professor, professor of the Department of Primary Education, Faculty of Pedagogical Education at Borys Grinchenko Kyiv University.

Scientific interests: didactics of the organization of the learning process, matrix direction of the organization of educational activities, health-preserving didactics.

Стаття надійшла до редакції 07.06.2023 р.

УДК 378.091.21

DOI: 10.36550/2415-7988-2023-1-210-38-42

НЕНЬКО Юлія Петрівна –

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри професійної мовної комунікації,
Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7868-0155>
e-mail: nenko_yuliia@chipb.org.in

ОСОБЛИВОСТІ МІЖСОБИСТІСНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Метою статті є висвітлення особливостей міжособистісної комунікації у професійному середовищі сучасного фахівця в умовах сьогодення. З'ясовано, що міжособистісна комунікація зазвичай відбувається у режимі усного говоріння, однак певні форми письмової комунікації також мають міжособистісний характер. Наголошено, що міжособистісна комунікація відбувається між людьми в природному соціальному та професійному середовищі, яке може бути як причиною спілкування, так і наслідком. На основі аналізу сучасних наукових розвідок автори статті наводять сучасні трактування міжособистісної комунікації вітчизняними та закордонними дослідниками, зокрема міжособистісну комунікацію узагальнено трактовано як процес взаємодії, що здійснюється як за допомогою прямих, так і непрямих засобів комунікації та передбачає взаємний обмін інформацією, ідеями, повідомленнями, почуттями та уявленнями думками та почуттями між людьми як вербально, так і невербально за допомогою попередньо узгоджених символів із метою здійснення цілеспрямованого впливу один на одного. Представлено характеристики міжособистісної комунікації та комунікаційні бар'єри. Увага звертається на той факт, що у процесі міжособистісної комунікації відбувається взаємсприйняття, взаєморозуміння, взаємооцінка, співчуття, формування симпатій і антипатій, характеру взаємовідносин, переконань, поглядів, психологічний вплив, вирішення суперечностей, здійснення і регулювання спільної діяльності. Водночас опрацювання сучасних досліджень вчених дає підставити стверджувати про недостатність впровадження ефективних методик цілеспрямованої підготовки майбутніх фахівців до міжособистісної комунікації. Отже, простежується необхідність у здійсненні цілеспрямованої роботи зі здобувачами щодо формування їхніх комунікативних умінь, вдосконалення розроблених методик професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх фахівців із вмілим застосуванням новітніх засобів навчання, ефективних методів, інформаційно-комунікаційних технологій навчання на заняттях як професійно орієнтованих, так і гуманітарних дисциплін.

Ключові слова: communication; interpersonal communication; communicative competence; professional activity; specialist.

NENKO Yuliia Petrivna –

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Head of the Department of Professional Language Communication,
Cherkasy Institute of Fire Safety named after Chernobyl Heroes of the
National University of Civil Protection of Ukraine,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7868-0155>
e-mail: nenko_yuliia@chipb.org.in

FEATURES OF INTERPERSONAL COMMUNICATION OF SPECIALISTS IN TODAY'S CONDITIONS